

Bijlage 1: Toelichting verhoging eigen bijdrage AWBZ

1. Huidige eigen bijdragen

Bij ongewijzigd beleid zou de eigen bijdrage voor extramurale zorg in 2004 € 4,80 per uur gaan bedragen. Dit bedrag is in de huidige regeling begrensd door een inkomensafhankelijk maximum (zie tabel 1).

Tabel 1 — Maximale eigen bijdrage extramurale ABWZ 2004 bij ongewijzigd beleid

Gecorrigeerd verzamelinkomen 2002 (€ per jaar)				Maximum (€ per week)	
65-plus		65-min		alleen- staand	gehuwd
van	tot	van	tot		
0	12.718	0	15.368	2,40	2,40
12.718	16.428	15.368	19.608	7,20	3,00
16.428	18.548	19.608	23.318	24,00	11,00
18.548	21.198	23.318	27.028	41,00	30,40
21.198	25.438	27.028	32.330	62,80	60,40
25.438	41.338	32.330	49.290	103,80	91,80
41.338	en hoger	49.290	en hoger	130,40	120,80

De eigen bijdrage die onder meer gehuwden verschuldigd zijn indien één van beide partners verblijft in een instelling (de lage intramurale eigen bijdrage), zou bij ongewijzigd beleid in 2004 10% van het (ongecorrigeerd) verzamelinkomen 2002 bedragen, met een minimum van € 108 en een maximum van € 570 per maand.

Een terugblik op de ontwikkeling van de eigen bijdragen sinds 1997 (het jaar waarin de eigen bijdrage thuiszorg werd ingevoerd), laat zien dat deze bedragen praktisch niet zijn aangepast aan de gestegen inkomens en zorgkosten. Vanaf 1999 zijn de bedragen wel aangepast aan de consumentenprijsindex, maar door de afronding naar beneden zijn het uurbedrag en de bedragen die de laagste inkomensgroepen betalen, slechts beperkt verhoogd (zie tabel 2).

Tabel 2 — Ontwikkeling eigen bijdrage AWBZ bij ongewijzigd beleid

	1997	2004	index
<i>eigen bijdrage extramuraal</i>	€	€	1997 = 100
bijdrage per uur	4,54	4,80	106
laagste maximum per week	2,27	2,40	106
hoogste maximum per week	113,45	130,40	115
<i>lage eigen bijdrage intramuraal</i>			
laagste bedrag per maand	95,29	108,00	113
hoogste bedrag per maand	492,45	570,00	116
<i>vergelijkingen (2004: raming)</i>			
netto maandinkomen alleenstaande AOW'er	7734	10.375	134
CTG-uurtarief alfa hulp	8,16	12,70	156
CTG-uurtarief verpleging	44,02	58,90	134

2. Verhoogde eigen bijdragen

In 2004 zal een nieuwe, vereenvoudigde en geharmoniseerde eigenbijdrage regeling van kracht worden. Het systeem werkt dan als volgt.

extramurale eigen bijdrage per uur

Het uurtarief voor de extramurale bijdrage wordt verhoogd tot € 11,80. In de eerste plaats wordt hiermee de achterblijvende indexatie van de bedragen gecompenseerd. In de tweede plaats wordt de uurbijdrage verder verhoogd tot ca. 90% van de kosten van een alfarhulp en een particuliere huishoudelijke hulp. Hiermee wordt bereikt dat verzekerden die wegens hun inkomen niet profiteren van het inkomensafhankelijk maximum, de kosten van alfarhulp vrijwel geheel zelf betalen. De kosten van verpleging en verzorging worden overigens bij deze uurbijdrage voor hogere inkomens nog steeds grotendeels door de AWBZ vergoed.

extramurale eigen bijdrage maximaal

Uiteraard blijft er voor de extramurale bijdrage een inkomensafhankelijk maximum gelden:

- Het maximum wordt geharmoniseerd met de lage intramurale eigen bijdrage. Dit betekent dat voor extramurale zorg in principe niet meer betaald hoeft te worden dan voor intramurale zorg indien daarvoor de lage intramurale eigen bijdrage verschuldigd is.
- Het maximum wordt gekoppeld aan het ongecorrigeerd verzamelinkomen, zoals nu reeds het geval is bij de intramurale eigen bijdrage.
- Het systeem van inkomensklassen wordt afgeschaft en vervangen door een systeem waarin het maximum 12,5% van het verzamelinkomen bedraagt. Hierdoor wordt een extreme stijging van de eigen bijdrage bij een geringe inkomensstijging onmogelijk.
- Om zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de lage intramurale eigen bijdrage wordt het maximum niet per week maar per vier weken berekend. Om uitvoeringstechnische redenen is voorlopig afgezien van een maximum op maandbasis.
- Het inkomensafhankelijk maximum blijft progressief, omdat op het maximum een vast bedrag van € 104,60 per vier weken in mindering wordt gebracht. Koopkrachttechnisch is de werking van deze aftrek te vergelijken met een heffingskorting in de fiscaliteit.
- Evenals in het huidige systeem het geval is, bestaat er een onder- en een bovengrens voor het maximum van respectievelijk € 16 en € 528,20 per vier weken. Met het minimale maximum wordt voorkomen de laagste inkomens een negatieve bijdrage opgelegd krijgen.

Met deze maatregelen wordt vanaf 2004 een extra opbrengst van € 150 mln gegenereerd.

intramurale eigen bijdrage

- Om gelijke tred te houden met de verhoogde extramurale bijdrage, zal ook de lage intramurale bijdrage verhoogd worden. De bijdrage zal 12,5% van het verzamelinkomen bedragen, met een minimum van € 130,60 en een maximum van € 685,40 per maand. Zodoende wordt het maximum van de extramurale eigen bijdrage gelijk aan de lage intramurale bijdrage, met dien verstande dat voor de intramurale bijdrage geen vaste korting van € 104,60 geldt. Deze categorie verzekerden bespaart als gevolg van het verblijf van één van beide partners in een AWBZ-instelling namelijk globaal een dergelijk bedrag aan consumptieve uitgaven (m.n. eten). Deze besparingsbijdrage is impliciet reeds in het huidige regime voor de lage intramurale bijdrage begrepen.
- Tenslotte zal ook de hoge intramurale eigen bijdrage, die een alleenstaande verschuldigd is bij verblijf in een instelling en die partners moeten betalen indien zij beiden zijn opgenomen, verhoogd worden. Zodoende wordt een prikkel ingebouwd die intramuralisering om financiële redenen tegengaat. Voor bijdrageplichtigen die per ultimo 2003 reeds bijdrageplichtig waren, wordt de bijdrage met 2% extra geïndexeerd. Voor nieuwe gevallen wordt de bijdrageregeling zodanig aangescherpt dat de bijdragen 2% hoger uitvallen.

Met deze maatregelen wordt vanaf 2004 een extra opbrengst van € 30 mln gegenereerd.

harmonisatie

In onderstaande tabel is de werking van de nieuwe regeling weergegeven. Hierdoor wordt ook de harmonisatie inzichtelijk gemaakt.

Tabel 3 — Harmonisatie eigen bijdragen AWBZ

Eigen bijdrage 2004	per uur	maximum		
		in % van het verzamelinkomen 2002	minimaal	maximaal
a) extramurale eigen bijdrage per vier weken	€ 11,80	12,5% -/- € 104,60 *)	€ 16,00	€ 528,20
b) idem vòòr aftrek korting € 104,60	€ 11,80	12,5%	€ 120,60	€ 632,80
c) idem per maand	€ 11,80	12,5%	€ 130,60	€ 685,40
d) lage intramurale bijdrage per maand	n.v.t.	12,5%	€ 130,60	€ 685,40

*) In formulevorm: $(12,5\% \times \text{verzamelinkomen 2002} / 52 \times 4) - 104,60$

De tabel maakt duidelijk dat extramurale bijdrage ook in het nieuwe regime in eerste instantie per uur wordt berekend (zie regel a). Daarna volgt een toets of de bijdrage per vier weken hoger is dan het maximum: 12,5% van het verzamelinkomen minus € 104,60. Tenslotte geldt voor het inkomensafhankelijk maximum een nominaal minimum van € 16 en een nominaal maximum van € 528,20 per vier weken. Het bedrag van € 16,00 is dus niet bedoeld als minimale bijdrage, maar als een ondergrens aan het inkomensafhankelijk maximum. De eigen bijdrage voor bijvoorbeeld een half uur zorg in vier weken tijd, bedraagt dus € 5,90 en geen € 16,00. Wat betreft de harmonisatie blijkt uit de tabel dat de maximale extramurale eigen bijdrage, afgezien van de korting van € 104,60 (regel b) en herrekend van vier weken naar een maand (regel c), gelijk is aan de lage intramurale eigen bijdrage (regel d).

persoonsgebonden budgetten

De verhoogde eigen bijdrage voor extramurale zorg zal ook gaan gelden voor persoonsgebonden budgetten. De omvang van de zorgaanspraak wordt bij het pgb-nieuwe stijl niet in uren gemeten. Daarom wordt op dit moment de eigen bijdrage vòòr toepassing van het maximum via een percentage afgeleid van het bruto-rgb. Bij de verhoging is het uitgangspunt dat zorg in natura en pgb gelijk behandeld worden. Om deze gelijkschakeling te kunnen realiseren, moet de eigen bijdrage niet alleen afhangen van het bruto-rgb maar ook van de geïndiceerde functie:

Tabel 4 — Eigen bijdrage pgb (vòòr toepassing maximum)

functie	eigen bijdrage als % bruto pgb
huishoudelijke verzorging	60%
persoonlijke verzorging	33%
verpleging	20%
ondersteunende en activerende begeleiding	27%

Nadat via de gedifferentieerde percentages de eigen bijdrage is afgeleid van het bruto-rgb, wordt uiteraard het inkomensafhankelijke maximum toegepast. Dit gebeurt geheel analoog aan het maximum bij zorg in natura.

3. Grondslag

De extramurale eigen bijdrage zal vanaf 1 januari 2004 in principe AWBZ-breed worden opgelegd voor verzekerden die aanspraak maken op de volgende functies:

- huishoudelijke verzorging
- persoonlijke verzorging
- verpleging
- ondersteunende begeleiding
- activerende begeleiding

Om uitvoeringstechnische redenen zal in de gehandicaptenzorg en de GGZ de bijdrage voor ondersteunende en activerende begeleiding pas per 1 juli 2004 worden opgelegd.

4. Inkomensgevolgen

In onderstaande tabel is een overzicht van de inkomenseffecten van de nieuwe extramurale eigenbijdrageregeling weergegeven. Deze zijn berekend op basis van een representatieve steekproef uit de administratie van het CAK. De inkomensklassen zijn conform de tabel waarmee bij ongewijzigd beleid het inkomensafhankelijk maximum voor 2004 bepaald zou worden.

Tabel 5 — Inkomensgevolgen verhoging extramurale eigen bijdrage (gemiddeld per klasse)

in- komens- klasse	verzamel- inkomen 2002	eigen bijdrage per jaar		koopkracht- effect	koopkrachteffect na compensatie	
		huidig	nieuw		ondergrens	bovengrens
1	10.531	81	179	-0,8%	-0,4%	-0,6%
2	14.933	178	405	-1,4%	-0,7%	-1,1%
3	18.347	344	574	-1,2%	-0,7%	-1,2%
4	21.266	430	678	-1,2%	-0,8%	-1,2%
5	25.147	444	774	-1,4%	-0,9%	-1,4%
6	34.419	436	870	-1,5%	-1,5%	-1,5%
7	75.316	445	976	-1,1%	-1,1%	-1,1%
gem.	20.846	246	479	-1,2%		

In de laagste inkomensklasse stijgt de gemiddelde eigen bijdrage met € 98 per jaar. Het koopkrachteffect vòòr compensatie is gemiddeld -0,8%. Via de fiscale buitengewone uitgavenregeling en de nieuwe tegemoetkomingsregeling buitengewone uitgaven kunnen bijdrageplichtigen met hoge ziektekosten en een laag inkomen compensatie ontvangen. Het teruggavepercentage hangt af van het belastingtarief en de vraag of men in aanmerking komt voor de vermenigvuldigingsfactoren in de buitengewone uitgavenregeling. Voor de laagste twee inkomensklassen wordt het koopkrachteffect door de compensatie beperkt met 23 à 50%. Voor de hogere inkomensklassen is de compensatie lager, omdat de vermenigvuldigingsfactoren niet gelden voor inkomens boven de tweede schijf (€ 30.000). De hoogste twee klassen zullen over het algemeen de inkomensafhankelijke drempel in de buitengewone uitgavenregeling niet passeren. Hierdoor profiteren zij niet van de compensatie. Het inkomenseffect in de hoogste klasse is in procenten van het inkomen beperkt (1,1%), maar in absolute zin het grootst (gemiddeld € 531).

5. Uitvoering

In het Hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat inkomensafhankelijke regelingen door een aan de Belastingdienst gelieerde instelling zullen worden uitgevoerd. In verband daarmee is gestopt met de voorbereiding om de uitvoering van de bijdrage die verschuldigd is voor zorg zonder verblijf, te decentraliseren. Deze decentralisering hield in dat de uitvoering door het Centraal Administratiekantoor (CAK) zou worden overgeheveld naar de zorgkantoren.

Vanaf 1 januari 2004 zullen alle extramurale eigen bijdragen worden opgelegd en geïnd door het CAK. Dit betreft ook de eigen bijdragen voor zorg die niet geleverd wordt door de reguliere thuiszorginstellingen. Deze worden thans opgelegd en geïnd door de zorgkantoren op basis van inkomensgegevens die via het CAK van de Belastingdienst verkregen zijn. Om efficiencyredenen zal de oplegging en inning nu geheel via het CAK gaan lopen. Het CAK blijft de zorgkantoren de gegevens leveren die nodig zijn om de eigen bijdrage voor persoonsgebonden budgetten vast te stellen.